

Spis treści

I Odkrycia leżące u podstaw współczesnej biotechnologii	11
I.1. Biologia molekularna – rozkwit i zmierzch biochemii	11
I.2. Kod genetyczny – 4 <i>versus</i> 20	19
I.3. Enzymy restrykcyjne – klucz do poznania genomu i manipulowania genami	21
I.4. Cytogenetyka molekularna – kiedyś brakujące ogniwo	25
I.5. Genomika – przełom w genetyce molekularnej	30
I.6. Komórki macierzyste – morfogeny potencjał bez ograniczeń	36
I.7. Interferencja RNA–RNA – epigenetyczny obszar biologii i biotechnologii	38
II Przedmiot zainteresowań, badań i zastosowań	41
II.1. Klonowanie molekularne	42
II.2. Dwa główne typy transformacji genetycznej	45
II.2.1. Transformacja autonomiczna	45
II.2.1.1. Wektory plazmidowe	45
II.2.1.2. YAC i inne sztuczne chromosomy	46
II.2.2. Transformacja integracyjna	50
II.2.2.1. Wektory wirusowe	50
II.2.2.2. Wektory bakteryjne	51
II.2.2.3. Integracja bezwektorowa	52
II.3. Metody wprowadzania obcego DNA	53
II.3.1. Od wektora do „konstraktu”	53
II.3.2. Agroinfekcja	56
II.3.2.1. Zasada metody i jej skuteczność	57
II.3.2.2. Zastosowanie <i>Agrobacterium</i> w wariantcie <i>in planta</i>	59
II.3.3. Stosowanie gliokolu polietylenowego	60

II.3.4. Elektroporacja	61
II.3.5. Metoda biolistyczna	62
II.3.5.1. Istota metody i jej uniwersalność	62
II.3.5.2. Specyfika metody	63
II.3.6. Mikroiniekcja	68
II.3.7. Metody pomocnicze i kontrolne	69
II.3.7.1. Metoda Southerna	70
II.3.7.2. PCR (polymerase chain reaction)	71
II.3.7.3. Elektroforetyczny rozdział różnych form plazmidowego DNA	72
II.4. Embriogeneza somatyczna	75
II.5. Główne osiągnięcia biotechnologii molekularnej.	78
II.5.1. Transgeniczne drobnoustroje	78
II.5.2. Transgeniczne rośliny.	81
II.5.2.1. Odporność na owady i inne szkodniki	81
II.5.2.2. Odporność na patogeny	83
II.5.2.3. Tolerancja herbicydów.	85
II.5.2.4. Polepszanie jakości plonów	87
II.5.2.5. Biofarmaceutyki	89
II.5.2.6. Fitoremediacja.	92
II.5.3. Transgeniczne zwierzęta	95
II.5.3.1. Specyfika transgenizacji zwierząt.	95
II.5.3.2. Przydatność zwierząt transgenicznych do produkcji biofarmaceutyków	98
II.5.3.3. Polepszanie jakości produkcji zwierzęcej	101
II.5.4. Transformacja plastydów i mitochondriów.	103
II.6. Potranskrypcyjne wyciszanie genów i transgenów	107
II.7. Potranslacyjne modyfikacje białek heterologicznych	114
II.8. Biotechnologia w służbie medycyny molekularnej.	116
II.8.1. Terapia genowa	116
II.8.2. Stosowanie interferencji RNA–RNA	119
II.8.3. Terapeutyczna przydatność rybozymów	120
II.9. Problem organizmów genetycznie zmodyfikowanych (GMO)	121
II.9.1. Wpływ GMO na środowisko naturalne człowieka	123
II.9.2. Zbędne zawirowania wokół żywności genetycznie modyfikowanej	130
III Co dalej?	135
III.1. Perspektywy transgenizacji roślin i zwierząt	136
III.2. Ku godnym źródłom organów do przeszczepów	142
Cytowane piśmiennictwo	147
Objaśnienie niektórych wyrażań żargonu laboratoryjnego	171
Stosowane skróty i akronimy	174
Symbole genów i nazwy kodowanych przez nie białek	177
Symbole nazw gatunkowych stosowane w tabelach	181
Skorowidz nazwisk	182
Skorowidz rzeczowy	187